

Beleidsverantwoording doorrekening
Subsidieregeling sanering varkenshouderijen
(Srv)

Datum	19 juli 2022
Status	Definitief

Colofon

Projectnaam	Begeleidingsgroep doorrekening Srv maatregel Programma DG Stikstof Postbus 20401 2500 EC Den Haag
Bijlagen	Memo 'Duiding analysekeuzes Srv'; Memo Berekening stikstofruimte in het SSRS 2021
Documentnummer	22330311

Inhoud

1	Inleiding—4
1.1	Leeswijzer—4
1.2	Definities—4
1.3	Begeleidingsgroep doorrekening Srv—5
2	De Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv)—6
2.1	Ophoging subsidieplafond—6
2.2	Toedeling depositieruimte aan het SSRS—6
2.3	15% intern salderen—8
3	Maatregelruimte—9
3.1	Proces—9
3.2	Uitgangspunten—9
3.3	Kwaliteitsborging—10
3.4	Doorrekening maatregelruimte—10
3.5	Zichtjaar—11
4	Verrekeningen—12
4.1	Significant negatieve effecten Landelijke snelheidsverlaging—12
4.2	Negatief effect actualisatie AERIUS 2020—13
5	Ruimteverdeling tussen SSRS doelen—14
	Bijlage RIVM notitie over selectiemethode—15

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Deze beleidsverantwoording beschrijft de wijze waarop de stikstofdepositieruimte is vastgesteld die met de Release van 19 juli 2022 vanuit de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen beschikbaar is gesteld in het Stikstofregistratiesysteem (SSRS). Deze verantwoording beschrijft tevens de uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd en de beleidskeuzes die zijn gemaakt.

1.2 Definities

AERIUS Calculator: rekeninstrument voor de vaststelling van de omvang van stikstofdepositie op een voor stikstof gevoelige habitat in een Natura 2000-gebied, beschikbaar op www.aerius.nl

AERIUS Register: stikstofdepositieregister, beschikbaar op www.aerius.nl

Het stikstofregistratiesysteem (SSRS): Het SSRS registreert op hexagoonniveau de effecten van maatregelen die stikstof reduceren. Zo wordt duidelijk waar ruimte ontstaat om vergunningen te verlenen. De ruimte in het SSRS kan momenteel ingezet worden voor woningbouw, een aantal grote wegenprojecten en legalisatie van PAS meldingen.

Hexagoon: zeshoek met het oppervlak van een hectare.

De Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv): een Regeling waarvoor varkensboeren in Zuid en Oost Nederland zich in de periode tussen 25 november 2019 tot en met 15 januari 2020 konden aanmelden voor het ontvangen van een subsidiebedrag in ruil voor het onomkeerbaar sluiten van hun varkenshouderijlocatie.

De Landelijke snelheidsverlaging: een in begin 2020 ingevoerde maatregel waarmee de maximum snelheid overdag op snelwegen verlaagd is naar 100 KM/uur. Deze maatregel is tijdelijk ingezet om depositieruimte te creëren in het SSRS.

Actualisatie: het actueel houden van het AERIUS instrumentarium met de laatste (wetenschappelijke) inzichten en kaartinformatie. Dit is in principe een jaarlijks fenomeen.

MIRT projecten: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport.

Het Programma Aanpak Stikstof: programma waarmee een duurzame economische ontwikkeling werd beoogd uitgaand van de belasting van natuurwaarden. In dit programma waren onder andere drempelwaarden en een meldingsplicht opgenomen.

PAS-melding: een melding die is gedaan op grond van het Programma Aanpak Stikstof voor het uitvoeren van een project. Deze projecten moeten door de PAS-uitspraak nog worden gelegaliseerd.

Natura 2000-gebieden: Het Natura 2000-netwerk bestaat uit gebieden die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn en onder de Habitatrichtlijn. Beide Europese

richtlijnen zijn belangrijke instrumenten om de Europese biodiversiteit te waarborgen. Alle gebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben.

KDW: Kritische Depositie Waarde. De kritische depositiewaarde wordt gedefinieerd als 'de hoeveelheid depositie die een intact ecosysteem over langere tijd kan verdragen zonder dat significante schade optreedt aan de structuur of het functioneren van dat systeem'.

Referentiesituatie: het is wettelijk vastgelegd dat voor de wijziging van een bestaand project dat significante gevolgen kan hebben, een vergelijking wordt gemaakt van de gevolgen van het bestaande project in de referentiesituatie en de gevolgen van het project na wijziging. De referentiesituatie wordt ontleend aan de geldende natuurvergunning of, bij het ontbreken daarvan, aan de milieutoestemming die gold op de referentiedatum (dat is het moment waarop artikel 6 van de Habitatrichtlijn van toepassing werd voor het betrokken Natura 2000-gebied), tenzij nadien een milieutoestemming is verleend voor een activiteit met minder gevolgen. Dan geldt die toestemming als referentiesituatie. Een referentiesituatie kan niet worden ontleend aan een natuurvergunning of milieutoestemming die is vervallen of verlopen.

Effect van de maatregel: het totaal aan stikstofreductie van een maatregel, rekening houdend met eventueel resterende activiteiten

Ruimte van de maatregel: het deel van het effect van de maatregel dat beschikbaar wordt gesteld voor vergunningverlening.

Zichtjaren: de referentie jaren waarvoor de maatregelruimte is vastgesteld en waarin de depositieruimte voor projecten wordt afgeboekt.

Stickering: onderverdeling tussen deelnemers die ingezet worden voor vergunningverlening via het SSRS en deelnemers die ingezet worden voor de originele geurregeling beperkt tot €120 miljoen.

1.3

Begeleidingsgroep doorrekening Srv

Ten behoeve van het bepalen en vaststellen van de stikstofdepositieruimte die met de Release van 19 juli 2022 beschikbaar is gesteld in het stikstofregistratiesysteem is een begeleidingsgroep ingesteld. Deze begeleidingsgroep is gebruikt als klankbord voor het maken van beleidskeuzes en formuleren van uitgangspunten. In deze groep waren de volgende organisaties vertegenwoordigd:

Ministerie LNV:

- DG Stikstof;
- DG Agro;
- Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO).

Bij12, Provincie Noord Brabant, RIVM, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Onderling werd gesproken over de 'TOR werkgroep'. TOR staat hierbij voor 'Terms of Reference'.

2 De Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv)

De Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv) vindt zijn oorsprong in het Regeerakkoord 2017-2021. De maatregel is in eerste instantie bedoeld om geuroverlast tegen te gaan. De regeling stimuleert varkenshouders om over te gaan tot onomkeerbare sluiting van varkenshouderijlocaties die geuroverlast veroorzaken. Het oorspronkelijke subsidieplafond vanuit het Regeerakkoord bedroeg € 120 miljoen. Naast het verminderen van geuroverlast zorgt de regeling ook voor een afname van ammoniak emissies en heeft het hiermee een positief effect op de vermindering van stikstofdepositie.

2.1 Ophoging subsidieplafond

Na de uitspraak van de Raad van State inzake het Programma Aanpak Stikstof is in 2019 vanuit de middelen die uitvoering moeten geven aan het Urgendavonnis € 60 miljoen toegevoegd aan de oorspronkelijke € 120 miljoen. Deze € 60 miljoen is in het kader van de stikstofproblematiek door het Kabinet ingezet als onderdeel van het pakket aan maatregelen dat in 2019 is aangekondigd om op de korte termijn stikstofdepositieruimte te bieden aan woningbouw en MIRT-projecten¹.

De initiële belangstelling voor de Regeling was dermate groot dat besloten is tot een tweede ophoging van € 275 miljoen². Deze verhoging is gedaan vanuit de rijksmiddelen voor de structurele aanpak stikstof, het zogeheten structurele pakket. De ruimte van de maatregelen in het SSRS wordt ter beschikking gesteld voor woningbouw en MIRT-projecten. Er is besloten om voor de opbrengst van de Srv deze doelen uit te breiden om ook stikstofdepositieruimte te kunnen bieden aan het realiseren van clusters van woningbouwprojecten en de legalisatie van PAS meldingen³.

2.2 Toedeling depositieruimte aan het SSRS

In totaal bedroeg het subsidieplafond van de Srv € 455 miljoen opgebouwd uit:

- € 120 miljoen vanuit het Regeerakkoord;
- € 60 miljoen vanuit Urgenda middelen;
- € 275 miljoen vanuit de structurele aanpak stikstof.

De eerste € 120 miljoen was ten tijde van de PAS uitspraak al ingerekend in het basis pad van stikstofemissies. Het resulterende stikstofeffect kan om die reden niet worden gezien als een effect in het kader van de stikstof aanpak en is om die reden niet toebedeeld aan het stikstofregistratiesysteem. Dit maakte een toedeling van bedrijven noodzakelijk.

Het RIVM is gevraagd om een onderverdeling te maken, gebruikmakend van de volgende uitgangspunten:

1. Een schifting van deelnemende bedrijven in twee groepen;

¹ Kamerstukken II 2019/20, 35334, nr. 1.

² Kamerstuk 28 973, nr. 238

³ Uit de toelichting in Stcrt. 2022, 718 : "Deze [Srv] effecten zijn in beginsel bedoeld om in te zetten voor woningbouw- en MIRT-projecten. Op locaties waar de depositieruimte niet nodig is voor deze doelen en waarvan de restructuurruimte ook niet nodig is voor de reservering van depositieruimte voor woningbouwclusters kunnen – vooruitlopend op het beschikbaar komen van ruimte uit de ontwikkelreserve – ook PAS-meldingen worden gelegaliseerd met deze ruimte."

- a. Bedrijven die toegerekend worden aan het autonome pad ter waarde van € 120 miljoen;
 - b. Bedrijven die toegerekend worden aan het SSRS ter waarde van het resterende bedrag⁴.
2. Een selectie van bedrijven op basis van de afstand tot hexagonen in Natura 2000-gebieden waar behoefte is aan ruimte voor woningbouw, MIRT-projecten en waar negatieve effecten geconstateerd zijn van de Landelijke verlaging van de snelheid op rijkswegen. Deze selectie is ten behoeve van het SSRS.
 3. Een selectie van bedrijven met een overschrijding van tweemaal de kritische depositiewaarde of meer. Deze selectie is indien mogelijk toebedeeld aan het autonome pad.
 4. Het totale subsidiebedrag voor de bedrijven onder 1.a moet ten minste optellen tot € 120 miljoen.

Al gauw bleek dat alle deelnemende varkenshouderijen voldoen aan criterium 3, omdat ze allemaal een effect hebben op hexagonen in Natura 2000-gebieden waar de KDW tweemaal wordt overschreden. De bedrijven onder 2 zijn vervolgens gerangschikt op afstand tot de onder 2 genoemde hexagonen. In bijlage 1 wordt de toegepaste methode toegelicht door het RIVM.

Voorname onderverdeling is gemaakt op 1 april 2021 op basis van de op dat moment bekende subsidiebedragen per deelnemer. Dit is opgenomen in de beslissing op de subsidieaanvraag, de zgn. toekenningsbeschikkingen. Aangezien er na deze beslissing geruime tijd gemoeid is met daadwerkelijk conform de subsidieregeling stoppen van de productie, verschuift de peildatum voor de vaststelling van het definitieve subsidiebedrag. Daarom is het subsidiebedrag dat de deelnemers uiteindelijk ontvangen vaak lager. Het hele proces kost tijd: het afvoeren van de varkens en meststoffen, het formeel laten intrekken van de varkensrechten, het wijzigen of intrekken van de omgevingsvergunning, een wijziging van het bestemmingsplan in gang zetten en het slopen van de dierenverblijven, mestkelder en voer- en mestsilo's.

Op peildatum 1 mei 2022 is daarom opnieuw gekeken naar de onderverdeling. Aangezien op dat moment nog niet alle subsidiebedragen definitief waren vastgesteld, is er besloten om een ruime marge te hanteren om zodoende het bedrag van € 120 miljoen zeker te stellen. De verdeling is ook gewijzigd, omdat een aantal varkenshouders als deelnemer aan de regeling is afgevallen. Een andere wijziging betreft het alsnog toedelen van deelnemers aan de € 120 miljoen, omdat door gebrek aan informatie de vergunde feitelijk gerealiseerde capaciteit niet kon worden vastgesteld. Het uiteindelijk aantal deelnemers aan de regeling bedraagt in totaal 276. Daarvan zijn er 131 toebedeeld aan het autonome pad en 145 aan het SSRS (peildatum 1 mei 2022). Nadat de subsidiebedragen van bijna alle 276 deelnemers definitief zijn vastgesteld, treedt mogelijk nog een wijziging op in deze verdeling in die zin dat een aantal deelnemers alsnog toebedeeld kan worden aan het SSRS.

Vanwege de constructie van de regeling en de omvang van dit project zal de ruimte gefaseerd beschikbaar komen, waarbij met de Release van het SSRS d.d. 19 juli 2022 105 deelnemers depositieruimte leveren voor vergunningverlening via het SSRS. Naar verwachting komt de ruimte van de overige aan het SSRS toebedeelde deelnemers bij de daaropvolgende Release van het SSRS beschikbaar.

⁴ NB. Het volledige bedrag van € 455 miljoen is niet opgebruikt.

2.3

15% intern salderen

Het was deelnemende varkenshouders toegestaan om 15% van hun bestaande emissies door middel van intern salderen te gebruiken voor nieuwe activiteiten. Dit was aan de orde indien de varkenshouder na de sanering andere activiteiten op dezelfde locatie wil verrichten waarbij stikstof vrijkomt. Hiervoor kon de varkenshouder met een zogenoemde verschilberekening duidelijk maken tot welke stikstofemissie de nieuwe activiteiten zouden leiden in vergelijking met de oorspronkelijke stikstofemissie.

3 Maatregelruimte

3.1 Proces

Om tot in-te-boeken maatregelruimte te komen zijn een aantal stappen doorlopen. In de eerste fase is dit uitbesteed aan adviesbureau Tauw, later heeft RVO deze werkzaamheden van Tauw overgenomen. De uitgevoerde werkzaamheden zijn:

- het analyseren van de vergunningssituatie (indien nodig door aanvullende informatie op te vragen bij bevoegde gezagen)
- Afleiden van de vergunde feitelijk gerealiseerde capaciteit.
- Noteren van emissiegegevens in een spreadsheet (Excel-format)
- Vertaling van deze informatie naar een in AERIUS in te boeken databestand (GML-format).
- Het vastleggen van keuzes ten behoeve van de herleidbaarheid.

In deze periode heeft er intensief contact plaatsgevonden tussen de betrokken partijen om tot het gewenste resultaat te komen; een set uitgangspunten en afspraken die gezamenlijk een kader vormen voor de uniforme verwerking van de deelnemers. Zie 3.2 alsmede het door Tauw geschreven memo 'Duiding analysekeuzes Srv'.

3.2 Uitgangspunten

1. **Beleidsregels extern salderen:** de huidige beleidsregels voor extern salderen, zoals gepubliceerd in de Staatscourant en de handreiking intern en extern salderen⁵, zijn het uitgangspunt voor het bepalen van de maatregelruimte van de deelnemers.
2. Conform de beleidsregels is uitsluitend de emissie betrokken die kan plaatsvinden op grond van de **toegestane en feitelijk gerealiseerde capaciteit** voor de activiteit van de varkenshouder, de saldogever. Bij de beoordeling van de feitelijk gerealiseerde capaciteit wordt uitgegaan van de op het moment van indienen van de aanvraag en overeenkomstig het betrokken toestemmingsbesluit volledig gerealiseerde installaties, gebouwen, infrastructuur of overige voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de activiteit. Vaststelling van de gerealiseerde situatie heeft plaatsgevonden via kaartmateriaal en luchtfoto's.
3. De emissie moet vervolgens getoetst worden aan de geldende **referentiesituatie**, gebruik makend van:
 - Een vigerende vergunning die verleend is op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb).
 - Een vigerende vergunning die verleend is op basis van de Natuurbeschermingswet 1998.
 - Een vigerende omgevingsvergunning die verleend is op basis van de Wabo met een verklaring van geen bedenkingen (VVGB) op grond van één van de twee hierboven genoemde wetten.

Leidend voor de referentiesituatie is in principe een vigerende vergunning op basis van de Wet natuurbescherming (Wnb). Een gedeelte van de deelnemers beschikte echter niet over een dergelijke vergunning en deze referentiesituaties zijn daarom aan de hand van andere milieutoestemmingen bepaald. Welke dit zijn, is per deelnemer vastgelegd en toegelicht in een Excelbestand. In die

⁵ Provinciale beleidsregels salderen. www.bij12.nl <https://www.bij12.nl/onderwerpen/stikstof-en-natura2000/vergunningen-en-toestemmingsbesluiten/provinciale-beleidsregels-salderen>.

gevallen is het uitgangspunt de **laagst toegestane depositie** vanaf de referentiesituatie.

4. Aan de hand van bovenstaande uitgangspunten is de depositieruimte per deelnemer zo nauwkeurig mogelijk bepaald op basis van de kenmerken van de emissiebronnen (staltype, coördinaten, dieraantallen, etc.). In uitzonderingssituaties waarbij de onderliggende informatie niet eenduidig geïnterpreteerd kon worden is standaard gekozen voor een **worst case benadering**. Dit betekent dat hierbij de laagste depositie gekozen is omdat hiermee de ruimte het kleinst is.
5. Daar waar de beleidsregels ruimte overlieten voor interpretatie is zoveel mogelijk **aangesloten bij de staande praktijk**. Hiervoor zijn zowel de begeleidingsgroep als het provinciaal vergunningverlenersoverleg (SIU) geconsulteerd.

3.3 Kwaliteitsborging

Gedurende het gehele traject is er veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de oplevering. Het voorkomen van fouten is van belang in verband met de risico's die een overschatting van de depositieruimte voor de natuur vormen en de juridische zekerheid van de vergunningen die op de ruimte gebaseerd zijn. De resultaten zijn in de beginfase tussentijds meermaals steekproefsgewijs gecontroleerd in klein verband met een aantal deelnemers van de begeleidingsgroep met vergunningverleningsexpertise. Deze sessies leverden inzichten op die bij hebben gedragen aan de formulering van de eerder genoemde uitgangspunten en afspraken. Tevens hebben deze sessies tot het inzicht geleid dat een steekproefsgewijze controle een te groot risico vormt voor de robuustheid van de oplevering en is besloten standaard de resultaten te laten verifiëren door een onafhankelijk bureau.

Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de dossiers waar sprake was van een natuurvergunning en de dossiers op basis van milieuvergunningen. Bij de dossiers met een natuurvergunning kon volstaan worden met een controle van de bevindingen in de Excel, de bijbehorende toelichting en de GML. Vanwege de complexiteit van de tweede categorie is bij deze dossiers de complete vergunningssituatie gereconstrueerd en vervolgens vergeleken met de eerdere conclusies. Vervolgens is gemotiveerd wat er met de uitkomsten van de kwaliteitscontrole is gedaan, waar nodig zijn er aanpassingen gedaan in de definitieve oplevering.

RIVM heeft gecontroleerd of de GML's aan de (technische) vereisten voldoen om te gebruiken voor de doorrekening van de maatregelruimte in Register.

3.4 Doorrekening maatregelruimte

RIVM heeft in opdracht van het Ministerie van LNV/DG Stikstof (DGS) de doorrekening van de maatregelruimte uitgevoerd op basis van de opgeleverde GML's. In een gegevensleveringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de uitwisseling van informatie tussen de organisaties.

Het RIVM is gevraagd het effect en de ruimte van de maatregel te berekenen op alle (bijna) overbelaste hexagonen met voor stikstofgevoelige habitats en leefgebieden in Natura 2000-gebieden.

De stikstofruimte die resulteert uit de Srv maatregel is op de volgende wijze berekend:

1. Doorrekening van aangeleverde GML's van de individuele deelnemers van de regeling (tot de geldende maximale rekenafstand) met rekenjaar 2022 en 2030.
 - a. Indien een plansituatie is aangeleverd betreft dit een verschilberekening (referentie-plan).
2. Reductie van het rekenresultaat uit 1. met:
 - a. Als een plansituatie is aangeleverd dan geen aanvullende reductie;
 - b. Als in de levering een specifiek reductiepercentage is opgegeven voor deze deelnemer van de regeling geldt dat reductiepercentage;
 - c. Als de deelnemer aan geen van bovenstaande situaties voldoet wordt 15% reductie gehanteerd.
3. Het effect van de deelnemer uit 2. wordt per deelnemer per hexagoon afgekapt op 0,005 mol N/ha/jaar (of -0,005 mol N/ha/jaar voor negatieve effecten).
4. De som van alle deelnemers uit 3. vormt het effect van de maatregel per zichtjaar.
5. Door het effect van de maatregel uit 4. per hexagoon te vergelijken en overal het kleinste effect te nemen, is het minimaal beschikbare effect van de maatregel voor alle zichtjaren bepaald.

Aangezien de emissiefactoren voor wegverkeer in de toekomst dalen en alleen in de plansituatie wegverkeer voorkomt, is in feite de ruimte in 2022 het kleinst.
6. Afroaming van 5. met 30%⁶ levert de *bruto ruimte* van de maatregel

3.5 Zichtjaar

RIVM heeft de maatregelruimte zowel doorgerekend op zichtjaar 2022 als zichtjaar 2030. Hieruit is gebleken dat de opbrengst voor beide zichtjaren op enkele decimalen van elkaar verschilt. Dit verschil valt te verklaren doordat een aantal deelnemers een verkeerscomponent in de bronbestanden hebben. Voor wegverkeer zijn de emissiefactoren afhankelijk van het gekozen zichtjaar. Omdat de emissiefactoren voor wegverkeer in de toekomst dalen en alleen in de plansituatie wegverkeer voorkomt is feitelijk de ruimte in 2022 het kleinst. Voor het beschikbaar stellen van de depositieruimte is gekozen voor de berekening met het zichtjaar 2022 omdat daarmee de ruimte het kleinst (worst case) is.

⁶ 30% depositiewinst mag niet ingezet worden zie Kamerbrief 13-11-2019

4 Verrekeningen

4.1 **Significant negatieve effecten Landelijke snelheidsverlaging**

In 2020 en 2021 is via het SSRS stikstofdepositieruimte ter beschikking gesteld uit een andere bronmaatregel: de landelijke verlaging van de maximum snelheid op Rijkswegen (Lsv). Deze bronmaatregel leidde tot afnames in stikstofdepositie op vrijwel alle overbelaste en bijna overbelaste hexagonen met voor stikstofgevoelige habitats en leefgebieden in Natura 2000-gebieden. Deze afnames op die hexagonen zijn, na afroming van 30%, ter beschikking gesteld in de vorm van stikstofdepositieruimte.

De verlaging van de snelheid leidde ook tot andere routekeuzes van verkeersdeelnemers. Immers een route over het onderliggend wegennet kan aantrekkelijker zijn bij een verlaging van de snelheid op een rijksweg. Op een beperkt aantal hexagonen in een aantal Natura 2000-gebieden leidden deze andere routekeuzes tot een toename in depositie. In opdracht van DGS zijn deze toenames door een consortium van Tauw en Witteveen en Bos beoordeeld voor wat betreft het ecologische effect. Voor een aantal Natura 2000-gebieden is beoordeeld dat significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten. In het rapport van 8 december 2020⁷ staat beschreven dat het gaat over 18 hexagonen (waar deze negatieve effecten niet zijn uit te sluiten) in drie Natura 2000 gebieden. Het betreft de Veluwe, Maasduinen en St. Jansberg. Ook staat beschreven dat deze toenames teniet worden gedaan door de effecten van de Srv. Deze mitigatie is mogelijk omdat de Srv en de Lsv in de Regeling natuurbescherming benoemd waren als bronmaatregelen die ruimte kunnen bieden ten behoeve van het SSRS.

Alle Srv deelnemers zijn in 2020 en 2021 gestopt met hun productie, de laatste in de zomer van 2021. Ook zijn alle vergunningen uiterlijk in de zomer van 2021 ingetrokken. De stikstofreductie (de positieve effecten van de Srv) heeft zich dus al voorgedaan in 2020 en 2021. Dat de Srv ruimte pas in 2022 via het SSRS beschikbaar wordt gesteld doet daar niet aan af.

De positieve effecten van de Srv die in het ecologisch rapport zijn meegewogen, waren gebaseerd op een conservatieve inschatting, gedaan op basis van dieraantallen uit de metelling van 2018.

Om te bezien of de toenames daadwerkelijk teniet zijn gedaan met de beschikbaar komende Srv ruimte, is het RIVM gevraagd om de Srv-effecten te berekenen met Calculator 2020 (versie 2020 omdat teruggekeken wordt in de tijd). Hierbij is uitgegaan van het effect op basis van de vergunde feitelijk gerealiseerde capaciteit met aftrek van 15%⁸ en een afroming van 30% van de 105 deelnemers waarvan deze capaciteit inmiddels in kaart is gebracht. Daarnaast is voor de overige 40 deelnemers uitgegaan van een inschatting op basis van de diertaantallen uit de metelling 2018, ook met een aftrek van 15% en een afroming van 30%.

De resultaten van de RIVM berekeningen laten zien dat de negatieve effecten van de Lsv, zoals benoemd in de ecologische beoordeling, teniet zijn gedaan door de positieve effecten van de Srv. Dat wil zeggen, op geen van de betreffende 18 hexagonen resulteert de Lsv in een grotere berekende depositietoename dan dat de

⁷ 'Nadere ecologische beoordeling stikstofeffecten snelheidsverlaging en warme sanering varkenshouderij' (12-2020)

⁸ Behoudens de 2 plansituaties die zijn aangeleverd.

Srv reduceert. Dit ondersteunt de conclusies uit de ecologische beoordeling van d.d. 12-2020.

De in 2022 beschikbaar komende Srv ruimte is berekend met Calculator 2021 (de meest actuele versie van dit moment). De toenames op de bovengenoemde hexagonen in de Veluwe, St. Jansberg en Maasduinen, berekend met AERIUS Calculator 2020, zijn afgetrokken van de beschikbaar komende Srv-ruimte op diezelfde hexagonen. Dat is gedaan voor wat betreft de 18 hexagonen in deze drie gebieden waar een negatief significant effect van de toenames niet is uit te sluiten.

4.2 Negatief effect actualisatie AERIUS 2020

Het AERIUS instrumentarium wordt jaarlijks geactualiseerd met de laatste (wetenschappelijke) inzichten en kaartinformatie. Dit is belangrijk zodat berekeningen en monitoringsinformatie zorgvuldig en actueel zijn om beslissingen op te kunnen baseren. Ten tijde van de actualisatie van Register versie 2019 naar 2020 zijn bij de actualisatie van de nog beschikbare ruimte in het SSRS rekenkundige tekorten ontstaan. In deze situatie is depositieruimte onder de 2019 versie gedeeltelijk of geheel uitgegeven op locaties waar met de nieuwe inzichten minder depositieruimte bleek te zijn. Op deze locaties was voorafgaand aan de actualisatie voldoende ruimte beschikbaar en dus terecht toebedeeld aan natuurvergunningen. Sindsdien zijn structureel terugboekingen gedaan om de rekenkundige tekorten te compenseren. Het resultaat van deze terugboekingen is dat er nog 1 hexagoon resteerde met een tekort van 0,03 mol/ha/jr. Hiervan is besloten deze te verrekenen met beschikbaar komende Srv ruimte.

5 Ruimteverdeling tussen SSRS doelen

In de Regeling natuurbescherming is opgenomen dat depositieruimte die is verkregen door de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv) kan worden gebruikt voor toestemmingsverlening aan (clusters van) woningbouw- en 7 MIRT-projecten⁹. De ruimte die daarna overblijft, mag worden gebruikt voor toestemmingsverlening aan PAS-meldingen.¹⁰ Om het mogelijk te maken om bij de release zo snel als mogelijk ruimte aan meldingen te kunnen toedelen, is een selectie gemaakt van die Natura 2000-gebieden waar relatief veel ruimte beschikbaar komt en relatief weinig ruimtevraag is vanuit de MIRT-projecten en de woningbouwopgave.

De volgende natuurgebieden zijn geselecteerd voor de berekeningen:

- St. Jansberg
- De Bruuk
- Maasduinen
- Oeffelter Meent
- Zeldersche Driessen
- Boschhuizerbergen
- Deurnsche peel en Mariapeel
- Groote peel
- Strabrechtse heide & Beuven
- Kampina & Oisterwijkse Vennen
- Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen

Om de berekening van de restruimte te maken is gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- Beschikbaar komende Srv-ruimte;
- Inschatting van maximaal benodigde ruimte voor de MIRT-projecten voor de komende 2-3 jaar; en
- Inschatting van maximaal benodigde ruimte voor woningbouwprojecten tot 2030/2040.

Voor de berekening van restruimte is gebruik gemaakt van indicatieve cijfers. Om die reden is voor de ruimtebehoefte voor woningbouw(-clusters) en de relevante MIRT-projecten zekerheidshalve conservatief ingeschat, dan wel marges aangehouden. De gereserveerde depositieruimte moet ook ruimte laten voor de uitvoering van clusters van woningbouwprojecten de komende 2/3 jaren, daarvoor is een factor 1.3 aangehouden bovenop de woningbouwprognose. Deze factor is gebaseerd op een ambtelijke inschatting.

De restruimte is berekend door het RIVM door de inschattingen van de ruimte voor woningbouwprojecten en MIRT af te trekken van de totaal beschikbaar komende Srv-ruimte. Technisch gezien is dit vertaald naar twee in het SSRS beschikbaar komende bakjes waarin ruimte beschikbaar wordt gesteld. Bakje 1 is ten behoeve van woningbouw en MIRT. Bakje 2 is ten behoeve van de legalisatie van de PAS-meldingen.

⁹ NB. een gedeelte van deze MIRT projecten zijn inmiddels al vergund.

¹⁰ Uit de toelichting in Stcrt. 2022, 718 : "Deze [Srv] effecten zijn in beginsel bedoeld om in te zetten voor woningbouw- en MIRT-projecten. Op locaties waar de depositieruimte niet nodig is voor deze doelen en waarvan de restruimte ook niet nodig is voor de reservering van depositieruimte voor woningbouwclusters kunnen – vooruitlopend op het beschikbaar komen van ruimte uit de ontwikkelreserve – ook PAS-meldingen worden gelegaliseerd met deze ruimte."

Bijlage RIVM notitie over selectiemethode

Korte notitie 'stickering'

RIVM

Dit is een korte toelichting van de door het RIVM toegepaste methode hoe gekomen is tot een onderverdeling tussen bedrijven die ingezet worden voor vergunningverlening via het SSRS en de bedrijven die ingezet worden voor de originele geurregeling beperkt tot €120 miljoen. Alleen de eerstgenoemde categorie wordt gebruikt voor de vergunningverlening van woningbouw, MIRT en de legalisatie van meldingen. In de toedeling is ervoor gekozen om de selectie te maken op basis van de afstand tussen de varkenshouderijen en de locaties waar een behoefte is aan ruimte voor het SSRS binnen de voorwaarde dat de resterende varkenshouderijen een omvang vertegenwoordigen van tenminste 120 miljoen subsidie.

Voor het stickeren van de 'Srv bedrijven' zijn de volgende bronnen van informatie gebruikt:

1. Een lijst met (potentieel) deelnemende bedrijven, inclusief hun locaties
2. Per bedrijf informatie over de depositie en overschrijding van de KDW op meest nabij gelegen stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden
3. Per bedrijf de meest nabij gelegen hexagoon met stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden waarop een depositie van minstens 0,25 mol N/ha/j t.g.v. uitputting SSRS¹¹ en stijging van de depositie t.g.v. de snelheidsmaatregel

Ad. 2: volgens afspraak is uitgegaan van de afstand tussen de bedrijven en de hexagonalen waarvoor sprake is van een depositie die groter is dan 2x KDW.

Ad 3: volgens afspraak is hierbij uitgegaan van de afstand tussen de bedrijven en de hexagonalen met een depositie van minstens 0,25 mol N/ha/j.

Allereerst is de afstand volgens (3) gesorteerd van klein naar groot. Vervolgens is vanaf de grootste afstand een aantal bedrijven geselecteerd die samen een subsidiebedrag van totaal 120 miljoen vertegenwoordigen geselecteerd die een 'groene sticker' gekregen hebben. De resterende bedrijven (153 in totaal) hebben vervolgens een 'rode sticker' ontvangen. Dit zijn dus de bedrijven met een oplopende afstand met de hexagonalen die volgens (3) zijn geselecteerd. De afstanden variëren daarbij van 400 meter tot 18,5 km.¹²

¹¹ Uitputting SSRS is de som van de uitputting van Register 2019A en Register 2020. Oftewel, de som van eerste versie van het stikstofregistratiesysteem (maar wel herberekend met Calculator 2020) en de huidige versie van het SSRS (de stand per 30-3-2021). Toetsing heeft plaatsgevonden voor woningbouw+MIRT (huidig+toekomstig). De ligging van te ontwikkelen gebieden volgens de SSRS data is globaal vergeleken met recenter materiaal. Dit lijkt in grote lijnen met elkaar overeen te komen.

¹² De afstand is gebruikt voor het sorteren, maar heeft in termen van bijdrage van het bedrijf aan de betreffende locatie geen beduidende betekenis meer.